

Till Kulturdepartementet

Diarienummer Ku2019/00736/CSM

YTTRANDE ÖVER SAMETINGETS UTREDNING SAMISKT SPRÅKCENTRUMS UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR ATT FRÄMJA FLER SAMISKA SPRÅK

Allmän synpunkt

Att regeringen givit Sametinget uppdrag att företa aktuell utredning är positivt av flera skäl, bland annat för att expertisen i samiska frågor främst ligger hos företrädare för det samiska folket. Det är vidare i linje med urfolks rätt till självbestämmande, grundlagsfäst genom bestämmelsen i 1 kap. 2 § 6 st. regeringsformen (RF). Civil Rights Defenders uppmanar regeringen att fortsättningsvis ge Sametinget uppdrag i frågor som särskilt rör samiska språk, kultur och näringar.

Enligt Unesco är alla samiska språk hotade eller allvarligt hotade språk. Civil Rights Defenders ställer sig bakom Sametingets uppfattning om att det finns ett behov av att skapa fler samiskspråkiga arenor. Samtliga av Sametingets förslag hänförliga till Sametingets grundförslag om etableringen av två nya språkcentrum inom nord- och lule-/pitesamiskt område *tillstyrks*. Sametingets aktuella utredning kommer av denna anledning inte närmare beröras i yttrandet. Civil Rights Defenders önskar dock framföra några synpunkter som rör urfolksrätten och frågan om resurser.

Urfolksrätten

I dag regleras förutsättningarna för de samiska språken främst i lagstiftning hänförlig till Sveriges fem nationella minoriteter. Med anledning av detta påminner vi om att de samiska språken har status som urfolksspråk, vilket framgår av 1 kap. 2 § 6 st. RF.

Den svenska staten har därmed en skyldighet att förhålla sig till urfolksrätten vid behandling av de samiska språkens förutsättningar.

Resurser

Ansvar för att skapa de förutsättningar som krävs för att de samiska språken ska revitaliseras, bevaras och utvecklas åvilar staten. Förutom att urfolksspråkens överlevnad och revitalisering är intimt sammankopplade med samers fortsatta möjligheter till kultur- och näringsutövning på traditionella marker är resursfrågan grundläggande. Det är därför positivt att medel tilldelats Sametinget av regeringen i samband med Unescos år för urfolkens språk år 2019. Vi vill dock understryka att det krävs fler åtgärder för att stärka resurser till Sametinget och Sameskolstyrelsen med flera för att betydande revitalisering ska ske.

Det föreligger i dagsläget en överhängande risk för nedskärning av den enda sameskolan på sydsamiskt område i Tärnaby, något som uppmärksammats av Europarådet som vänt sig till regeringen med frågor. En sådan nedskärning skulle få allvarliga konsekvenser för både nord- och sydsamisktalande barn. Detta utgör enligt Civil Rights Defenders mening ett tydligt exempel på den resursbrist som är hänförlig samiskspråkiga arenor. Som komplement till nya språkcentrum krävs därför ytterligare resurser till sameskolan för revitalisering av samiska språk. Det är viktigt att det skapas fler språkmiljöer där barn och ungdomar kommer i kontakt med samiska naturligt i vardagen för att stärka samiska talare och förbättra kunskaperna i samiska språk.

Vidare hänvisas till [Europarådets Ministerråds rekommendationer från november 2018](#) där Sverige bland annat uppmanas att stärka minoritetsspråkens (2005:724) tillämpning samt lärarresurserna i och på urfolks- och minoritetsspråk i skolan.

Slutligen betonas att regelverket bör förtydligas så att det framgår att *fem* samiska språk, och inte endast ett, existerar. Det får anses grundläggande att den svenska lagstiftningen utgår från verkliga förhållanden som rör de samiska språken. Vidare har de fem samiska språken olika förutsättningar och behov vilket innebär att resurserna behöver fördelas därefter.

Civil Rights Defenders yttrande har beretts av Sandra Stens och Tilda Pontén

Stockholm som ovan,

John Stauffer
Chefsjurist